Linn van der Meij

I18N

De opleiding Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen

In deze Hoog van de Toren pleit onze redacteur Linn van der Meij voor de internationalisering van de opleiding Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). Er wordt regelmatig negatief gesproken over de internationalisering van de opleiding door zowel studenten als docenten. In deze beschouwing levert Van der Meij een bijdrage aan de internationalisering van de opleiding Geschiedenis, met naar haar mening niet slechts na- maar ook voordelen.¹

‘Ik sta voor een open Nederlandse samenleving waarin we over grenzen heen durven te kijken. We moeten ons niet bang laten maken over verhalen dat internationalisering iets negatiefs is dat over ons wordt uitgestort,’ aldus Minister van Engelshoven in haar kamerbrief die zij op 4 juni 2018 naar de Tweede Kamer stuurde.² De internationalisering van de opleiding Geschiedenis aan de RUG is iets wat studenten en docenten al enige tijd bezighoudt. Uit verschillende hoeken komen negatieve geluiden over de internationalisering van de opleiding. Toch brengt deze internationalisering ook een aantal goede aspecten met zich mee. In deze uiteenzetting zal ik drie punten van kritiek op de internationalisering van de opleiding benoemen. Daar tegenover zal ik vier positieve aspecten schetsen van de internationalisering van de opleiding Geschiedenis.

Om gelijk maar met de deur in huis te vallen, zal ik beginnen met de twee voornaamste kritiekpunten omtrent de internationalisering van de opleiding. Allereerst is het van belang dat de internationalisering niet afdoet aan de kwaliteit van het onderwijs. Regelmatig is het pijnlijk zichtbaar voor zowel student als docent dat Engels niet een ideale voertaal is. Zo worden verschillende hoorcolleges, die voorheen in het Nederlands werden gegeven,

vertaald naar het Engels. Niet altijd is de vertaling dekkend en hierdoor komt de verdieping van de stof dan ook niet altijd goed tot uiting. Vanuit het oogpunt van docenten worden zij ook zomaar geconfronteerd met de verengelsing van de opleiding. Zij hebben er ook vaak niet voor gekozen om te doceren in het Engels en kunnen soms zo hun kennis niet goed genoeg overbrengen op de studenten. Een tweede voorbeeld hiervan is het aanbod aan Engelstalige werkcolleges. Bij enkele vakken is het mogelijk om een werkgroep te kiezen die zowel in het Nederlands als in het Engels gedoceerd wordt. Indien er uitsluitend Nederlandstalige studenten in de klas zitten, is het makkelijk om de voertaal Nederlands te houden terwijl de studenten, dan wel niet bewust, voor de Engelstalige variant van de werkgroep hebben gekozen. Het is van belang dat er een evenwicht blijft bestaan tussen het aanbod Nederlandstalige en Engelstalige werkgroepen om zo voor elk wat wils te kunnen bieden.

De internationalisering van de opleiding Geschiedenis wordt ook vaak gekenmerkt door de snelheid waarmee de internationalisering plaatsvindt. Binnen een aantal jaar moeten voorheen Nederlands gesproken colleges nu plotseling in het Engels gegeven worden. Hier moet een passende oplossing voor gevonden worden. Docenten moeten voldoende tijd krijgen om hun lesstof aan te passen aan een andere voertaal. Studenten hebben ten slotte weinig aan een internationalisering van de opleiding als de kwaliteit daarmee significant daalt.

Een tweede punt dat critici aandragen, hangt samen met het voorgaande kritiekpunt: er moet ruimte en aandacht blijven voor de Nederlandse student een Nederlandstalige bachelor wil volgen. Een volledige verengelsing van de opleiding lijkt dan ook niet de oplossing. Genoeg studenten willen hun opleiding genieten in het Nederlands en zijn minder geïnteresseerd in internationale aangelegenheden. Daarnaast zijn er docenten die hun vak willen blijven doceren in het Nederlands, bijvoorbeeld omdat hun expertise niet per se van toepassing is op de internationale wereld. Het is belangrijk dat de opleiding hen ook serieus neemt als het gaat om het langetermijnperspectief van de opleiding.

Nu zijn deze twee punten van kritiek erg toegespitst op de verengelsing van de opleiding, wat ook een vorm van internationalisering is. Desondanks vind ik deze twee punten van kritiek dusdanig belangrijk en kunnen en mogen ze niet onder de mat geschoven worden. Het is belangrijk dat hier vanuit de universiteit en de faculteit aandacht aan geschonken wordt.

Een derde kritiekpunt op de internationalisering van de opleiding

Geschiedenis is verbonden aan de universitaire vaardigheden die studenten opdoen tijdens de opleiding. Er wordt al veel aandacht geschonken aan de verengelsing van de opleiding, maar internationalisering is meer dan alleen verengelsing. Veel studenten hebben een matige beheersing van een andere taal dan de Nederlandse of de Engelse. Dit terwijl veel bronnen in het Frans of Duits beschikbaar zijn. Doordat er minder aandacht wordt besteed aan deze twee talen, werken studenten vaak met de Engelse vertaling van deze bronnen, mits deze beschikbaar zijn. Dit zorgt voor een *language gap* waar studenten mee moeten werken. Door meer focus op de Franse en Duitse taal, zouden studenten deze bronnen in hun originele taal kunnen gebruiken om zo beter onderzoek te kunnen verrichten. Nu realiseer ik me heus dat bronnen in het Frans of in het Duits moeilijk te begrijpen zijn voor sommige studenten. Echter, bronnen bestuderen en analyseren in hun oorspronkelijke taal kan fouten in de vertaling voorkomen. Tevens kunnen studenten vanuit de oorspronkelijke taal hun eigen interpretatie geven aan de bron, terwijl er bij de indien beschikbare Engelse vertaling al een laag aan interpretatie overheen gegaan is.

Dan nu door naar de positieve aspecten van de internationalisering van de opleiding Geschiedenis. Voor universitaire studenten wordt het makkelijker om internationale ervaringen op te doen. Hierbij kan gedacht worden aan uitwisselingsprogramma's, waarbij studenten de kans krijgen om een semester in het buitenland te studeren. Studenten hebben zo de mogelijkheid om zich een heel semester lang onder te dompelen in een nieuwe (universitaire) cultuur. Een ander voorbeeld is een stage in het buitenland. Zelfs als het niet verplicht is in de bachelor periode van de opleiding Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen kan een stage in het buitenland een verrijking van de studententijd zijn. Ook hier komen studenten weer in aanraking met een andere cultuur dan de Nederlandse. Niet alleen ervaren zij een andere cultuur, ook kunnen zij in het buitenland hun perspectieven uiten op bepaalde gebeurtenissen of situaties. Wat deze internationale ervaring differentieert van het studeren in het buitenland, zijn de contacten die je opdoet tijdens een semester in het buitenland. Het kunnen omgaan met andere culturen kan goed van pas komen later, zelfs als je niet een internationale carrière ambieert.

Een tweede positief aspect van de internationalisering van de opleiding Geschiedenis is de diversiteit van de expertises en perspectieven van universitaire docenten. Deze docenten spreken vaak geen Nederlands en om toch de colleges te kunnen volgen, is het noodzakelijk om de colleges

te vertalen. Niet alleen bieden Engelstalige colleges een verbetering van de Engelse vaardigheden van de studenten. Juist omdat Niet-Nederlandstalige professoren een andere achtergrond hebben, is hun bijdrage aan het curriculum van waarde. Zij kunnen de studenten tijdens de hoorcolleges andere perspectieven bieden dan Nederlandstalige professoren. Daarnaast komt hun andere invalshoek tijdens de werkcolleges ook goed van pas. Doordat deze docenten vanuit hun eigen expertise doceren aan de universiteit, krijgen studenten ook de kans om deze colleges te volgen en zich bijvoorbeeld zo te verdiepen in niet-Westerse geschiedschrijving. Dit draagt weer bij aan een verruiming van het curriculum van zowel de opleiding Geschiedenis als aan de ontwikkeling van de student zelf.

Niet alleen docenten vanuit het buitenland kunnen komen doceren aan een Nederlandse universiteit. Ook internationale studenten worden aangetrokken door het internationale karakter van de opleiding. Zij kunnen door de verengelsing van de opleiding dezelfde vakken als Nederlandstalige studenten volgen. Daarnaast kunnen ze door hun niet-Nederlandse achtergrond bronnen bestuderen in hun eigen taal en daar hun eigen interpretatie aan geven wat kan zorgen voor andere invalshoeken in de Nederlandse historiografie. Door de *internationals* die de opleiding Geschiedenis volgen, komen de Nederlandstalige studenten ook in aanraking met andere culturen, normen en waarden.

Een laatste positieve bijdrage van de internationalisering van de opleiding Geschiedenis die ik wil aandragen, is de positie van universitaire studenten wereldwijd. Waar voorheen universiteiten voornamelijk instituten waren die geacht werden om maatschappelijk bewuste en kritische studenten af te leveren, staat er vandaag de dag meer op het spel. Anno 2019 wordt, dankzij de globalisering, van universiteiten verwacht dat zij ook bijdragen aan de ontwikkeling van het wereldburgerschap van hun studenten. Overal ter wereld kunnen studenten een positieve bijdrage leveren aan de maatschappij waarin zij zich bevinden, mede dankzij de verschillende perspectieven die zij geboden krijgen tijdens hun opleiding door professoren en medestudenten als de goede beheersing van de Engelse taal.

Al met al kan er gesteld worden dat de internationalisering zowel goede veranderingen als uitdagingen met zich meebrengt. Het is belangrijk dat beide kanten gehoord worden en serieus genomen worden om op deze manier de kwaliteit van de opleiding te waarborgen en zo studenten het beste te kunnen voorbereiden op hun toekomst. De kwaliteit van het onderwijs en de voorkeuren van de studenten en docenten mogen in dit proces echter niet

verloren gaan. Toch mogen de positieve aspecten van de internationalisering van de opleiding Geschiedenis wel wat vaker belicht worden. Zoals Minister van Engelshoven zei in 2018: 'We moeten ons niet bang laten maken dat internationalisering iets negatiefs is dat over ons uitgestort wordt. We hebben het nodig om over grenzen heen te durven kijken.'

Noten

1. I18N is een afkorting voor het Engelse woord 'internationalization' dat bestaat uit 'I - achttien letters - N'. Voor een definitie zie *Techtarget*, "internationalization (I18N)", <https://whatis.techtarget.com/definition/internationalization-I18N> (geraadpleegd 10 mei 2019).
2. "Internationalisering," Rijksoverheid, laatst aangepast 4 juni 2018, geraadpleegd op 31 januari 2019, <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/onderwijs-en-internationalisering/nieuws/2018/06/04/de-meerwaarde-van-internationalisering>.